

EN OPSUMMERING AF SPROGNÆVNETS ÅRSRAPPORT FOR 2007

Præsentation af institutionen:

Oqaasileriffik/Grønlands Sprogsekretariat blev oprettet i 1998 for at kunne sikre den sproglige palads i Grønland. Først i foråret 2000 fik institutionen permanente kontorlokaler og fast bemanning.

Oqaasileriffik er en selvstændig enhed under KIIIN - Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke og er en del af Ilimmarfik (Universitetsparken). Oqaasileriffik har til opgave at forske og arbejde med dokumentation inden for rammerne af de eksisterende love om det grønlandske sprog, samt at arbejde sammen udenlandske, især nordiske og arktiske, institutioner der arbejder med sprogpoltiske spørgsmål, terminologidannelser, navnestof og sprogteknologi.

Oqaasileriffik skal varetage sekretariatsfunktionerne for de af landsting og landsstyre nedsatte nævn og udvalg. Disse er p.t.:

- Oqaasiliortut / Grønlands Sprognævn
- Nunat Aqqinik Aalajangiisartut / Grønlands Stednavnenævn
- Inuit Aqqinik Akuersisartut / Personnavneudvalget

Oqaasileriffiks vigtigste opgaver er blandt andre:

- forskning i og dokumentation af grønlandsk og andre Inuit sprog
- medlemskab af Nordisk Sprogråd og af ICC's sprogkommission
- følge dynamikken i den grønlandske standardsprog
- stå for undersøgelse af brugen af grønlandsk som fremmedsprog

Grønlands Sprognævn har til opgave at indsamle, registrere og godkende nye grønlandske ord, former og vendinger - herunder forkortelser.

Endvidere har nævnet til opgave at vejlede myndighederne og offentligheden i spørgsmål vedrørende det grønlandske sprog.

Nævnet skal tillige samarbejde med institutioner, der udsender fortegnelser over eller afgiver indstillinger om grønlandsk navnestof.

Herudover har nævnet følgende opgaver, jævnfør Hjemmestyrets bekendtgørelse:

- at vejlede myndighederne og offentligheden i brugen af nye udenlandske ord og navne
- at redigere og udgive en grønlandsk retskrivningsordbog
- at fastsætte regler for tegnsætning, stavemåde og lignende
- at sprede oplysende materiale om det grønlandske sprog via kulturelle tidsskrifter
- at samarbejde med Grønlands Stednavnenævn
- at samarbejde med tilsvarende organer i de nordiske lande

- at samarbejde med tilsvarende organer i andre lande, herunder med særlig vægt på inuit-samfundene i Canada, USA og Rusland.

Desuden kan Landsstyret nedsætte underudvalg til løsning af særlige opgaver. I juli 2000 nedsatte landsstyremedlemmet for Kultur Uddannelse, Forskning og Kirke Arbejdsgruppen for Sprogpolitisk Redegørelsen. Gruppen skulle i løbet af et år udarbejde en redegørelsen og aflevere rekommandationer og en rapport om arbejdet til landsstyret. I 2001 blev der afholdt en konference om sprogpolitik i Kangerlussuaq og derefter blev der publiceret der Rapport og Rekommandationer fra Arbejdsgruppen for sprogpolitisk redegørelse "...Oqaaserli" ("...Men ordet"), ("...but the word").

Sprognævnets medlemmer vælges af landsstyret fire år ad gangen. Der er fem medlemmer af Oqaasiliortut/Grønlandsk Sprognævn og nævnet er hvert år forpligtet til at afgive en beretning om arbejdet til landsstyret.

Carl Chr. Olsen (formand)
 Stephen Heilmann (næstformand)
 Ellen J.Karlsen
 Eva Møller Thomassen
 Abia Abelsen

Blandt de fem medlemmer har Oqaasiliortut også medlemskab i Nunat Aqqinik Aalajangiisartut/Grønlands Stednavnenævn samt Inuit Aqqinik Akuersisartut/ Personnavneudvalget.

Årets faglige resultater af Oqaasileriffik i samarbejde med Oqaasiliortut:

Sproglig integrationspolitik

I løbet af 2007 har både Oqaasileriffik og Oqaasiliortut haft flere projekter gennemført.

Arbejdsgruppen for Sproglig Integrationspolitik blev oprettet og holdt seminar i dagene 30. og 31.januar 2007. Efter seminaret afleverede de en redegørelse for den sproglige integration i Grønland, som man nu er i gang med at skrive lovforslagene i samarbejde med Oqaatsinik Pikkorissarfik/Sprogcentret, Oqaasileriffik og KIIIN - Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke. Man regner med at lovforslagene skal til høring i slutningen af 2008, så Landstinget kan tage stilling til forårssamlingen.

Grønlandsk terminologi

Oqaasileriffik modtager hver eneste dag henvendelser vedrørende sprog i alle mulige aspekter gennem mails, breve og telefon. Nogle af henvendelserne går videre til Oqaasiliortut, men nævnet kan desuden også tage stilling til hvad sprogbrugerne har behov for indenfor bestemte domæner.

Inden Oqaasiliortut udarbejder og bestemmer terminologierne af de nye ord indenfor bestemte domæner, aflytter de først befolkningens brug af de nye udtryk på grønlandsk.

I følge mødereferaterne i 2007 er der omtrent 370 termer der er blevet behandlet af Oqaasiliortut. De fleste af disse termer behandles ud fra danske begreber, idet disse er blevet forespurgt hvad de hedder på grønlandsk. Men der findes også andre henvendelser omhandlende grønlandske ords betydninger og anvendelser i forskellige situationer, bøjninger m.m.

Udover det ovennævnte kommer der også henvendelser om tvivlsomspørgsmål omkring terminologierne mht. oversættelse fra dansk til grønlandsk, grønlandsk til dansk eller også engelsk til grønlandsk eller omvendt. Der forekommer også spørgsmål i relation til andre Inuit dialekter og dialekter i Grønland. Her står både Oqaasiliortut og Oqaasileriffik klar til at rådgive vedkommende.

Grønlandsk-grønlandsk ordbog

Iliniusiorfik/Læremiddelinstitutionen fra Grønlands Hjemmestyre har tilrettelagt en grønlandsk-grønlandsk ordbog til skolebrug. Det vigtigste i det er, at Eleverne skulle være i stand til at finde betydning af et ord ved brug af forklaring eller synonym.

Publikationer

I maj måned udkom *Avatangiisilerinermi taaguusersuutit / Miljøteknisk terminologi* med 205 termer.

En anden publikation fra Oqaasileriffik er *Kalaallit aqqisa nalunaarsorsimaffiat/ Fortegnelse over grønlandske navne* med omkring 2500 navne. Udgivelsen af fortegnelsen over de grønlandske navne inkluderer navne af ikke grønlandsk oprindelse, dvs. grønlandiserede europæiske navne.

Samtidig hermed ophæves biskoppens cirkulære af 1. januar 1999 ang. grønlandske fornavne, dvs. navnegivning med højst 5 navne bliver afskaffet.

Sprogrøgt

Oqaasileriffik i samarbejde med KNR-radio laver radioudsendelser én gang om ugen om sprog generelt, såsom borgeroplysninger med nye sproglige fakta, nye termer præsenteres, forklaringer af bestemte ord, spørgsmål og svar til Oqaasileriffik m.m.

Pga. den store interesse fra befolkningens side, vil Oqaasileriffik fortsat lave radioudsendelser, på denne måde kan man sikre, at befolkningen følger med hvad de angår om sprog og at de nye ord og termer bliver leveret til hele befolkningen på en gang.

Udover det, bliver Oqaasileriffik tit bedt både fra KNR-TV og radio om redegørelse for bestemte termer, så man får faste grundlag for diskussionerne i medi-

erne, og på denne måde får Oqaasileriffik og KNR et tæt samarbejde for at give informationer til befolkningen.

International Modersmålsdag

I året 2004 påbegyndte Oqaasileriffik at markere og arrangere i forbindelse med UNESCO's modersmålsdag den 21.februar hvert år i Nuuk. Med plads til samtlige sprog markeres dagen/aftenen med forskellige menneskers fællesskab med indhold af opvisning/oplæsning til stor fornøjelse.

I 2007 var der aftenarrangement hvor der optrådte folk med forskellige sprog, såsom afrikansk (yoruba), grønlandsk, dansk, engelsk, finsk, islandsk, tyrkisk, fransk osv.

Grønlandsk stavekontrol "Kukkuniiat" version 2.0 samt sprogteknologi

Grønlandsk stavekontrol "Kukkuniiat" version 2.0 bliver frigivet i 2007. Den er blevet forbedret fra at kunne genkende 75-80 procent af de grønlandske ord til at kunne genkende 90 procent, som faktisk svarer til den danske stavekontrol. "Kukkuniiat" blev bl.a. præsenteret i Paris i Inuit Studies Conference 'the Greenlandic spellchecker'.

Man kan læse mere om "Kukkuniiat" i Oqaasileriffiks hjemmeside www.oqaasileriffik.gl.

Desuden blev der også holdt andre præsentationer i konferencer om sprogteknologi:

Polysyntese i praksis. Chalmers Tekniska Högkolan, Göteborg og FST Automata and Data Driven Translation. Carnegie Mellon, Pittsburgh.

Samarbejde med andre institutioner

Indenfor Grønland og Danmark:

Udover Oqaasiliortut samarbejde med forskellige institutioner indenfor Grønland, er de også direkte knyttet til Stednavnenævnet og Personnavneudvalget samt andre organer svarende til Grønlands Sprognævn i de nordiske lande og de øvrige Inuit samfund.

Oqaasileriffik samarbejder med Dansk Sprognævn efter behov, og dette forhold har pågået lige siden Oqaasiliortut blev etableret, hvor man deler erfaringsmæssige arbejdsmetoder, sprogrøgt, sprogligt arbejde m.m.

Danmark og Norden:

Oqaasiliortut har udpeget Oqaasileriffiks sekretariatschef Carl Chr.Olsen som repræsentant til Nordens Sprogråd og han deltager i årsmøder. Stephen Heilmann står som suppleant.

I 2007 blev Deklarationen om Nordisk Sprogpolitik færdiggjort og blev udgivet i alle nordiske sprog.

Nordisk Sprogkonvention blev tillemptet til også at omfatte sprog fra de selvstyrede områder samt samisk, hvor konventionen oprindeligt omfattede sprog fra suveræne stater i Norden.

I udgivelsen af tidsskriftet Nordens Sprog er der også givet en bidrag fra Oqaasileriffik om Grønlands stednavnenævn af Carl Chr. Olsen.

Arktis og FN:

Nogle af ICC's – Inuit Circumpolar Councils - basale målsætninger er, at man skal arbejde for at forene Inuit folket i arktiske områder og hermed være med til at styrke, bevare og udvikle Inuit sprog, kultur og sociale samvær i vor tid og i fremtid. Derfor deltager Oqaasileriffik bl.a. i:

FN's møde i forbindelse med åbningen af FN's International Sprogår. For at markere dette afholdt FN i New York et møde for syv eksperter i de oprindelige sprog. I mødet deltager også andre FN-organer og repræsentanter for FN's Permanente Forum for Oprindelige Folk. Her deltog sekretariatschef Carl Chr. Olsen, som ekspert for inuit-sprog.

Mødet satte fokus på ikke blot på bevarelsen af sprogene, men også på skrift-sprog, sprog og som samfundsbærende og kulturelle identitetsmærker, samt hvilke muligheder der er for anvende disse sprog i fremtiden.

I fortsættelse med det indsendte Permanent Forum for de Oprindelige Folk rapport og rekommandationer til FN's organer.. Se .: Report of the international expert group meeting on indigenous languages. (United Nations doc: E/c.10/2008/3)

Arbejdsområder for året 2008 Sprogteknologi:

Oqaasileriffiks én af målsætninger i 2008 og fremover er at udvikle Grønlandsk stavetkontrol samt udvikling af sprogteknologi. "Kukkuniiat" skal hele tiden videreudvikles og opdateres, og der skal arbejdes for, at brugerne af Mac skal kunne anvende "Kukkuniiat". Én af målene er, at Oqaasileriffik skal begynde at oplære mandskabet til at kunne anvende Ilex på arbejdet.

Korpus, som har ligget uberørt i længere tid skal videreudvikles til efteråret. Her arbejdes med Tino Didriksen fra Syddansk universitet.

Geografisk navnestof

Oqaasileriffik og Stednavnenævn har nu startet et projekt med at indsamle, registrere havneplaner og landkort over Grønland. Dette projekt kunne gennemføres ved hjælp af de midler man fik fra nordiske Nordplus Sprog og Kultur og i samarbejde med Kort- og Matrikel Styrelsen og Asiaq - Grønlands Forundersøgelser.

Personnavneområdet

Interessen for personnavne er steget markant i de seneste år, især efter udgivelsen af *Fortegnelse over grønlandske navne*. De fleste henvendelser til Oqaasileriffik omhandler personnavne. Besvarelserne af spørgsmålene kan være en lang process og tidskrævende. På længere sigt og efter de økonomiske muligheder, kunne man godt tænke sig at udgive en bog med betydninger af de grønlandske navne.

Arktisk sprogsymposium

En anden arrangement i år 2008 er, i samarbejde med ICC, Arctic Indigenous Languages Symposium og Arktisk Råd som skal finde sted i Tromsø, Norge fra den 19.-21.oktober 2008. Fra Grønland deltager Carl Chr. Olsen fra Sprogse-

kretariat og Pia Lyngge fra KIIIN - Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke i styregruppen for dette symposium.

Med venlig hilsen

Carl Chr.Olsen
Sekretariatchef

Katti Frederiksen
Akademisk sekretær